

Maailma ei ole avara, lama-Lasse pieni

■ Joku tietää kellonajan tarkkuudella, milloin lama Suomessa loppui ja nousu alkoi; ehkä näin onkin hyvä, sillä ihan heti ei rivikansalainen asiaa huomaa. Korkeakouluihin ja tutkimukseen lama saapui viiveellä, mutta kerran sisään päästyään se näyttää niihin pesiytyneen niin perusteellisesti, ettei loppua näy — tilanne vain tiukkenee. Jostakin syystä vain opetuksen ja tutkimuksen resurssit kutistuvat, hallinto jopa pestaa uutta väkeä laskemaan pakkolomasupistuksia.

Tilanne akateemisessa maailmassa käy kouluesimerkiksi siitä, miten vapaudet vähenevät niukkenevien resurssien myötä. Viestinnässäkkin. Mahdollisuuksia on tarjolla vain niille, jotka ymmärtävät ajan vaatimukset. Normalisoidussa tutkimuksessa tutkijat tutkivat laillistettuja eli muodikkaita aiheita laillistetussa eli nopeutetussa tahdissa hankkien alalleen laillistettua eli runsasta julkisuutta; tutkimuksen tuore julkisuudenkipeys ja työn arvon mittaaminen julkisuudella ja julkisuudessa tuo uuden kiehtovan anarkistisen elementin suomalaisen tutkimuksen protestanttiseen etiikkaan. Suuri ja näyttävä on kaunista ja kaikenlainen toiseus ainakin haitaksi ellei peräti kuolemaksi.

Toiseus henkilöityy naisiin, nuoriin, perustutkimuksen tekijöihin, kahden polun kuljijoihin, niihin jotka syystä tai toisesta haluavat tutkia epämuodikkaita ja näkymättömiä aiheita. Miten mahtaakaan käydä perustutkimuksen tässä ryssäkässä? Entä niiden, jotka ovat kyllin rohkeita aloittaakseen elämässään uudelleen? Päätyminen tutkimukseen journalismin kautta on tähän saakka ollut legitimoitu reitti niin meillä kuin muualla, vaan ei ole enää. Reilun toimittajantaipaleen tehnyt tuomitaan yksinkertaisesti liian vanhaksi aloittamaan tutkimuksessa. Naiset taas sekä tutkivat toisenlaisia aiheita toisenlaisesta horisontista että usein myös etenevät eri tahtiin kuin miehet, koska tässä pohjoisen tasa-arvon kehossa perhe yhä kummallisella tavalla hidastaa naisten tutkimustyötä enemmän kuin miesten. Ilmeisesti tämänkinlainen toiseus näyttyy häiriköintinä enemmän kuin rikasteena viestinnän tutkimuksessa.

Menneen vuoden aikana näet useampi 'toisen tien kulkija' on saanut kuulla resurssien säätelijöiltä olevansa vanha ja/tai hidas ja näin kelvoton saamaan rahoitusta. Asia on sanottu harvinaisen suorasukaisesti: valtaa pitävän ei näinä aikoina tarvitse haaskata energiaansa korupuheisiin.

Tulosvastuuseen siirtyminen laillistaa osaltaan mekanismeja, joihin ei aikaisemmin ole kehdattu mennä, koska niissä ei ole häivääkään solidaarisuudesta: sijaisketjujen hännänhuiput osallistuvat eloonjäämistalkoisiin kaikkein rajuimmin, sillä juuri he jäävät tyystin ilman kesäpalkkaa, kun laitokset säästävät. Assistenttien työskentelymotivaatiota ei tietenkään saa häiritä se, että yhä useampi on vuositolkulla muutaman kuukauden määräyksen varassa.

Yhteiskuntatieteen perustotuudet ovat kunniassaan myös siinä, että ne, joille resursseja liikenee, eivät jaksa olla huolissaan periaatteista. Niin kauan kuin aurinko

paistaa omaan risukasaan, on helppo uskoa, että auringonkierto on perimmältään tasapuolinen ja oikeudenmukainen ja että valittajat ovat turhasta narisijoita. Kun resursit niukkenevat, me rivitutkijat ja -opettajat päinvastoin ryhdymme itsekin helposti kunniallisen käyttäytymisen poliiseiksi, sillä kovin ohutta on ammatillinen suvaitsevaisuus tässä maassa.

Luoja paratkoon sitä raukkaa, joka on ihan aidosti kiinnostunut määrällisen tutkimuksen mahdollisuuksista tänä laadullisen kultakautena! Voi sitä, joka tohtii innostua viestintäpolitiikasta, sehän on 70-luvun lumia! Tuomio sille, joka ei ole kiinnostunut kansainvälisyydestä nyt, kun ulkomaisissa jurnaaleissa julkaiseminen tuo natsoja hattuun. Sääliä tokaisu sille, joka eksyy kehitysmaihin nyt, kun ainoa oikea kohde on viestintä Euroopassa, erityisesti Baltiassa. Ylimielinen hymy sille, joka poikkeaa sovelaiden kirjoitusten kaanonista! Sitaatti-indeksit kertovat, miten kuuliaista väkeä valtaosa tutkijoista on — ja historiatonta. Ehkäpä kirjastojen niukkenevat valikoimat pakottavat meidät kovan kautta vähitellen epäilemään sitä, että tuorein on aina automaattisesti parasta.

Jopa vanhat kokkapuheet tamperelaisuudesta ja helsinkiläisyydestä ovat pullahaneet laman ahtaudessa esiin. Yleistämme rajusti, luomme puheissa koulukuntia, joita on tuskin koskaan yhtenäisinä ollutkaan. Leimoja lyödään opiskelijoihinkin, jotka olivat hädin syntyneet silloin, kun maantieteeseen pohjautuvia mielipide-eroja ehkä oli systemaattisemmin havaittavissa.

Joskus 80-luvun taitteessa monen oli ahdas hengittää tiedotusopin siirtolapuutarhassa, jossa jokainen vahti tonttiaan. Kelvollisuuden raamit olivat tiukat. Pitääkö samat tunnot väkisin syöttää takaisin tälle alalle? Eikö jo lamassa ole kylliksi kestämistä?

Tiedotustutkimuksen tämänvuotinen toimitus on uusvanha — mukana on viime vuosien toimitusten väkeä ja uusia kasvoja Helsingistä, Tampereelta ja Jyväskylästä. Uusvanhoja ja perimmältään ehkä banaalejakin ovat tämän toimituksen tavoitteet. Pyrimme — kirjavuuden ja eklektisyyden uhallakin — siihen risteyspaikan monipuolisuuteen, jota monitoimimies Wilbur Schramm takavuosina mainosti. Olemme mielissämme, jos lehti onnistuu olemaan itsensä kanssa ristiriidassa, sillä juuri ristiriidassa on elämän särmää. Pyrimme keskusteluun, jos hyvin sattuu väittelyynkin. Tässä urakassa kaivataan koko tiedeyhteisöä; itsekseni jupiseminen ei keskustelun kriteerejä täytä enää edes Suomessa, euroaika kun eletään. Tervetuloa talkoisiin!

Ullamaija Kivikuru

P.S. Tiedotustutkimuksen seuraava numero pyrkii pureutumaan *oppihistoriaan*. Lupamme julkaista pari kiinnostavaa käänösartikkelia. Odotamme myös kotimaista panosta: kiinnostuneet kirjoittaja ehdivät vielä ottaa yhteyttä toimitukseen.